

Cēsu Vēstures un mākslas muzejā atklāta izstāde "Kurzemes albums"

Ceturtdien, 8.jūnijā, plkst.16.00 Cēsu Vēstures un Mākslas muzejā notiks izstādes "Kurzemes albums" atklāšana. Piedalīsies arī mākslas zinātniece Edvarda Šmite. Ceturtdien, 8.jūnijā, Cēsu Vēstures un Mākslas muzejā notika izstādes "Kurzemes albums" atklāšana.

„Kurzemes albums” ir izpētes laikā tapis apzīmējums 18.gadsimta beigu – 19.gadsimta pirmās puses attēlu kolekcijai, kopskaitā 90 zīmējumiem, siluetgriezumiem un fotogrāfijai. Attēli reiz piederējuši Kurzemē mitušajai Groškes – Ekses – Kleinu dzimtai vairākās paaudzēs, un ir saglabājušies cauri gadsimtiem. Šobrīd tā ir unikāla liecība par piemiņas albumu tradīcijas transformāciju 18.gadsimta beigās un 19.gadsimta pirmajā pusē.

Atklāšanā piedalījās mākslas vēsturniece Edvarda Šmite, kura līdzdarbojusies attēlu kolekcijas izpētē un pagājušā gadā iznākušās grāmatas „Kurzemes albums. Laikmeta portrets 18.gadsimta beigu – 19.gadsimta pirmās puses piemiņas albuma attēlos” tapšanā. Viņa pastāstīja sanākušajiem izstādes apmeklētājiem par izstādē apskatāmo attēlu autoriem, zīmējumu tapšanas vēsturi un unikalitāti Latvijas mākslas vēstures kontekstā.

Senāko zīmējumu autori ir tādi savā laikā atzīti mākslinieki kā vācu klasicisma nozīmīgākais tēlnieks Johans Gotfrīds Šadovs (Johann Gottfried Schadow, 1764–1850), gleznotājs Gotlībs Šifners (Gottlieb Schiffner, 1755–1795), gleznotājs un Berlīnes Mākslas akadēmijas loceklis Johans Gotlobs Zamuēls Rēzels (Johann Gottlob Samuel Rösel, 1768/1769–1843).

Zīmējumos portretētas vairākas nozīmīgas personības, starp kurām ir gleznotājs, Diseldorfas Mākslas akadēmijas direktors Frīdrihs Vilhelms Šadovs (Friedrich Wilhelm Schadow, arī von Schadow-Godenhausen, 1788–1862) un baltvācu dzejniece un rakstniece Elīza fon der Reke (Elisabeth Charlotte Constanzia von der Recke, 1754–1833).

Tomēr lielākā daļa zīmējumu autoru ir Tukuma ķirurga un pirmās aptiekas dibinātāja Johana Gotloba Groškes (Johann Gottlob Groschke, 1714–1777) un viņa dzīvesbiedres Sofijas Gertrūdes Gercas (Sophie Gertrude Görtz, ?–1797) pēcnācēji un ģimenes locekļi, kas saistīti ar namu Tukumā, Brīvības laukumā 21, kur tagad atrodas Tukuma muzeja Mākslas galerija „Durvis”.

Tukumā tēva celtajā namā dzimis vēlākais Jelgavas Pētera akadēmijas profesors un hercoga Pētera ārsts Johans Gotlībs Groške (1760–1828), kas kopā ar māsu Sofiju Gerdrutu Eksi (Sophia Gerdrutha Exe, 1765–1828) pēc vecāku nāves mantoja māju ar aptieku. J. G. Groškes zīmējums iekļauts „Kurzemes albumā”. Ekses bērnu mājskolotājs Johans Frīdrihs Rozenbergers (Johann Friedrich Rosenberger, 1777–1856) šeit salaulājās ar savu kādreizējo skolnieci Katarīnu Henrieti Šarloti Eksi (Catharina Heinriette Charlotta Exe, 1792–1827). Abu dēls Frīdrihs Vilhelms Osvalds (Friedrich Wilhelm Oswald Rosenberger, arī Rosenberg, 1819–?) 13 gadu vecumā radīja akvareli „Tukuma tirgus laukums 1832.gada augustā”, kas šobrīd ir senākais zināmais Tukuma pilsētas centra attēls. Šis akvarelis, kurā attēlots arī Groškes nams, papildina izstādi „Kurzemes albums”.

Daudzi „Kurzemes albuma” zīmējumi tapuši kā dzimtas sieviešu – amatiermākslinieču – un viņu paziņu loka veidotas interpretācijas iepriekš reproducētiem attēliem, atspoguļojot 19.gadsimtā populāro kopēšanas praksi. Tajos izvēlētie motīvi saistāmi ar bīdermeiera laikmetam raksturīgo grāmatu grafiku un interesi par mājas dzīvi, palīdzot atklāt arī zīmējumu radītāju – 19.gadsimta sieviešu domu un jūtu pasauli.

„Kurzemes albums” izceļ ikdienišķo un šķietami necilo, amatierisko attēlu potenciālu kultūras studijās un, pateicoties to unikālajai spējai sniegt ieskatu cita laikmeta ikdienas dzīvē, šobrīd ir Zuzānu ģimenes kolekcijas lepnums. Izstādē Cēsu pilī skatāma daļa no „Kurzemes albuma” attēliem, Johana Frīdriha Rozenbergera zīmējums "Tukuma tirgus laukums 1832.gada augustā" no Tukuma muzeja kolekcijas, kā arī piemiņas albumi no Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas Retumu nodaļas kolekcijas.

Izstādi papildina izdevniecības "Neputns" grāmata „Kurzemes albums. Laikmeta portrets 18.gadsimta beigu – 19.gadsimta pirmās puses piemiņas albuma attēlos”. Tajā reproducēti visi 90 "Kurzemes albuma" attēli un līdz šim atrastie attēlu inspirāciju pirmavoti, kā arī Edvardas Šmites, Aijas Taimiņas, Denisa Hanova, Paula Daijas un Baibas Vanagas teksti gan par Groškes – Ekses – Kleinu dzimtu, gan 18.gadsimta beigu – 19.gadsimta ikdienu Baltijas teritorijā.

Zuzānu kolekcijas izstādes "Kurzemes albums" kuratore un grāmatas sastādītāja: Līga Lindenbauma.

Izstāde apskatāma līdz 16.07.